

MEHMET EROĞLU • Adını Unutan Adam

Can Yayınları, 1989 (3 baskı)
Everest Yayınları, 2000 (1 baskı)
agorakitaplığı, 2004 (2 baskı)

İletişim Yayınları 1929 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 283
ISBN-13: 978-975-05-1280-3
© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Deniz Lodos

BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Çağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Adını Unutan Adam

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu.

Aynı dönemde, 12 Mart darbesi ardından kurulan sıkıyönetim mahkemesince sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel aftan sonra yazmaya başladı. İlk romanı *Issızlığın Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adımı Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine*'yse 2011 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Fay Kırığı Üçlemesi'nin son kitabı olan *Rojin*, 2013 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *Issızlığın Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve Uluslararası Sinema Yazarları ve Eleştirmenleri –Fipresci– ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü'yle, 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi, sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

Unutmayanlar için...

“karışmış birbirine gecem ve düşüncem...”

– Şairi meçhul bir Filistin şairinden

“Gökyüzünde başıboş bir aydınlatma fişegi, sağ tarafımda omzunu kaşıyıp duran Ali, solumda ise gecenin soğuğu vardı. Tarık!.. Hatırlıyorum; o, birkaç metre ötede yüzükoyun yatmış, tepenin eteklerinde İbranice çığlıklar atarak koşuşan askerleri gözetliyordu. İçkiyi işte ilk kez orada, burnumu gıdıklayan çöl bitkilerinin kokusunu duyduğumda düşünmeye başladım ve...”

Boşalan kadehi, dolusuyla değiştirmesi için yıllardır peşimden ayrılmadan beni bir gölge gibi izleyen uşağa uzatıyorum. Kız, adamla aramda dakikalardır sürüp giden değiş tokuşu garipsemeyen yumuşak bir sesle, “Ve?” diyor.

Uşağın elindeki kadehi alıp, acele etmeden cümlemi bitiriyorum: “Ve sonra hiç aklımdan çıkarmadım.”

Kız, az önceki dinlendirici sesini bir yana bırakarak, sonuna yaklaştıkça incelen bir kahkahayla gülüyor; sonra, utanmış gibi elini ağzına götürerek, görgü sınırlarını aşmayan bir merakla soruyor: “İlk kez karşılaştığınız her kıza anlatır mısınız bunu?”

Başımı kafatasımın içinde buharlaşan alkole teslim ede-

rek sallıyorum: “Hayır, yalnız kıvırcık saçlı ve kısa etekli esmerlere.”

Uşak boş kadehi doldurmak için havuzun başında toplanan kalabalığa doğru uzaklaşıyor, kız ise utanmış gibi elleyle dizlerini örtüyor.

Utangaçlığı şaşırtmıyor beni. Aksine, mutlu ediyor. Kadehi gözlerinin hizasına kadar kaldırıp onu selamlıyor, ardından bahçeyi araştırıyorum: Evet, buradaki en esmer, en kıvırcık saçlı kız o. Üstelik on dört yıl önce Boğaz’a bakan hastanede ruhumu benden çalmaya kalkışan kadınıniki kadar kısa bir etek var üzerinde.

Kısa etekler; güzel dizleri olan kadınlar... Bunları düşünüyorum. Kız, düşüncelerimden habersiz, “İlginç birisiniz,” diyor. “İlginç!”

“Güzel bir ev, harika bir manzara, yakınınızda böylesine eşsiz bir kumsal ve tabii bu parti...”

Sözleriyle birlikte evi, denizi, bahçeyi dikkatle süzüyor. Bakışlarımı onunkilerin peşine takıp geceyi tarıyorum. Alışkanlık her türlü güzelliğin düşmanıdır; bu ev de güzelliği de artık sadece bir alışkanlık benim için. Ama bunu ona söylemiyorum. Az sonra araştırmacı gözlerimiz yorulunca birbirimize dönüyoruz.

Kısa, ama kışkırtıcı bir soru var dudaklarında: “Partiye neden sadece kadınları davet ettiniz?”

Gülümseyerek düzeltiyorum: “Sadece kıvırcık saçlı, kısa etekli ve esmer olanları.”

Kız, ona yakışan yapmacık bir şaşkınlıkla başını ve kendini geri çekiyor. “Buraya birlikte geldiğim kız, her yıl bir kez böyle bir davet verdiğinizi söyledi. Doğru mu?”

“Doğru,” diyorum. “On dört yıldır her yaz, ağustosta bir gece kasabadaki bütün kızları buraya toplarım.”

Bu kez sıra onda, “Sadece esmer olanları,” diye düzeltiyor.

“Evet,” diyorum. “Sadece kıvırcık saçlı ve kısa etek giyen

esmerleri.”

Yine gülüyor. Bazen gülmenin yarısı neşe, öteki yarısı da davettir. Davete –yarım olup olmadığına bakmadan– uyararak saçlarına dokunuyorum. Ürperiyor, ama geri çekilmiyor. Belki ona anlatabilirim. Evet, neden olmasın! Dakikalardır beynimi uyuşturan buhar kızgın bir lav gibi bedenime yayılırken, kız ölçülü sesiyle uyarıyor beni:

“O kızıl saçlı kadın, az önce yanınızda duran.” Geriye dönüp bakmıyorum. Kimi kastettiğini biliyorum: Sevgili, sadık bekçim. Kız, “Galiba ötekileri bırakıp benimle ilgilenmenizden hoşlanmadı,” diyor.

“O benim bekçimdir,” diyorum.

Kız duraksıyor. ‘Bekçi’ sözcüğünün anlamını, neleri kapsadığını düşünüyor olmalı. Sonra karara varamamış, tedirgin bir sesle soruyor: “Karınız mı?”

“Hayır,” diyorum, parmaklarımın ucunda saçlarını, saçlarının tellerinin kalınlığını hissederek. “O, karım olamayacak kadar yakındır bana.”

Kız, geceyi daha da karartan kalın telli saçlarını savurarak havuza doğru dönüyor. Elimi çekiyorum. “Ne demek istediğinizi anlayamadım,” diyor.

“*Famina mors animae.*”

“Bunu da anlamadım,” diyor, başını çevirmeden.

“Kadınlar ruhun ölümüdür,” diye açıklıyorum. “Bekçim de bir kadın ve ben ruhumu ona sattım.”

Bu kez dönüyor. Konuşmadan, sormadan ve birbirimizi rahatsız etmeden –ama geceyi sarmalayan sıcak gibi direncimizi eriten– merakla düşüncelerimizi okumaya çalışıyoruz. Kız sonunda bakışlarımızla kurduğumuz köprüden geri çekilerek, gözlerini indiriyor.

Saldırganlığıma boyun eğeceğini ve devam etmem gerektiğini hatırlatan ölçülü ve yeni bir davet bu. “Güzelsiniz,” diyorum.

Değilmiş gibi omuzlarını silkiyor. Böyle iltifatlara alışık olmalı. Gözlerini kaldırınca fark ediyorum. Evet, alışık; tavırları düşüncemi doğrulayacak kadar rahat.

“Benim kadar güzel en az on kız var burada.” Eliyle geniş bir daire çiziyor. “Çoğu da esmer.”

Öteki esmerlere bakmadan elimi yeniden saçlarına götürüyorum. Kımıldamadan, bu kurallarını bildiği bir oyunmuş ve oynamaya niyetliymiş gibi gülümsemekle yetiniyor.

“Ama hiçbirinin saçları seninki kadar siyah değil,” diyorum.

Gülümsemesi birden kayboluyor. Şaşkınlıkla, hayal kırıklığının arasına sıkışıp kaldığını hissediyorum. Saçlarının rengi yerine yüzünün güzelliğini övmemi yeğleyeceğini bilmeliydim. Oyunun kurallarını değiştirerek parmaklarını saçlarından düz ve pürüzsüz boynuna indiriyorum. O da bana uyuyor; yüzünü yüzüme yaklaştırıp soruyor: “Yüzüm sizi etkilemiyor mu?”

Çenesine doğru sivriliş keskinleşen çizgileri, biçimli ancak sinirli olduğunu ele veren burnu, dolgun, ama şimdilik uykudaki dudakları... Cevabım gecikince hayal kırıklığında karar kılan sesi, aramızdaki sessizliği bölüyor: “Biliyor musunuz, erkekler genellikle sarışınlardan hoşlanırlar; acaba siz de...”

Parmağımı geri çekip başımı sallıyorum. “Hayır, bizi katma; Ali’yle ben esmerlerden yanayız.”

Kız, “Ali?” diye soruyor.

“İlk aydınlatma fişeği gökyüzünde patladığında sağımda o, solumda da gecenin soğuğu vardı; hatırlamadınız mı, az önce anlatıyordum.”

“Evet,” diyor kız. “Anlatıyordunuz.” Sonra bir süre beni, geceyi, Ali’yi ve esmerlerin en esmeri olduğunu unutup başını gökyüzüne kaldırarak ne ezgisini, ne de sözlerini duyabildiğim bir şarkıyı mırıldanıyor. Neden sonra –galiba şarkı bittiğinde– bakışları hâlâ yıldızlardayken, fazla meraklı gö-

rünmemeye çalışarak soruyor: “Sonra ne oldu?”

Sonra! Sordu. Öyleyse... Benimle gelir mi? Gözlerim uşağa takılıyor. Hâlâ havuzun başında. Elimle işaret ediyorum. Kız, sessizliğimi soruyu anlamayışıma yorup açıklıyor: “O gece. Gökyüzünde aydınlatma fişeğinin olduğu gece...”

Eline uzanıp kaçmasını engellemek ister gibi parmaklarını tutuyorum. Acele etmeliyim. İlgisini kaybetmeden... Anlatıyorum:

“Sonra Tarık bize döndü ve ‘Gelecek seferki buraya düşecek,’ dedi. Ali yine sırtını kaşdı. ‘Öfkeliler,’ diye mırıldandı. ‘Birkaçını vurmuş olmalıyız!’ Ben konuşmaya katılmadım. Kasımın soğuşunda, milyarlarca yıldızın altında işaret fişeklerini, askerleri, saatlerdir sürüp giden kovalamacayı unutup, Tarık yeniden konuşuncaya kadar hiç ara vermeden, o güne kadar içtiğim bütün içkileri, tatlarını hatırlamaya çalıştım...”

Uşak, dolu kadehleri yanıma bırakıyor, kız susmamdan yararlanarak, “Biliyor musunuz,” diye mırıldanıyor. “San ki ezberlediğiniz bir duayı tekrarlıyormuş gibi anlatıyorsunuz o geceyi.”

Dördüncü, ya da beşinci kadehi de dua gibi bitirip kıza gülümsüyorum. Meraklı; belki bu uysal merakımı kullanarak onu benimle gelmeye ikna edebilirim. Parmaklarımdaki titremenin, birazdan başlayacak olağanüstü serüveni zamanından önce ele vermesini engellemek için kadehi yere bırakıyorum.

“Haklısınız. Ezberlemiş olabilirim. On dört yıldır her yaz burada karşılaştığım esmer ve kıvrıcık saçlı kızlara tekrarladım bu hikâyeyi.”

Kız, on dört esmer rakibesi varmış gibi tedirginlikle irkiliyor. Sonra küçümsemenin rahatlatıcılığında karar kılıp omuzlarını silkerek, “Pekâlâ,” diyor. “Devam edin. Sıra Tarık’taydı.”

Tarık! “Tarık, Ali’ye, ‘Bir dahaki sefere Yahudilerin korkak olduğunu söylerlerse inanma,’ dedi. Üçümüz de güldük. Oysa soluk almaktan bile korkuyorduk. Çünkü ağızlarımızdan çıkan buhar, gecenin üstüne uzaktan bile görünebilecek beyaz balonlar çiziyordu. Bir ara Ali bana dönüp sırtına göz atmamı istedi. Ama ancak ikinci aydınlatma fişegi fırlatılınca bakabildim arkasına. Sağ omzunun altında iri bir delik vardı...”

Boğazım kuruyunca yanda beni bekleyen yedek kadehe uzanıyorum. Kız, “Size inanmıyorum,” diyor.

“Ben de Ali’nin sırtına baktığımda inanmamıştım,” diyorum. “Ama delik, işaret parmağımı sokabileceğim kadar genişti.”

Kız eğlenirmiş gibi sözcükleri ortasından bölerek yavaşça tekrarlıyor: “Size i-nan-mı-yo-rum.”

“Neden? Yoksa siz de mi Göçmen Bürosu’ndansınız? İsraililer bana inanmazlar.”

Kız, ağustos sıcaklığında kavrulup kararmış geceyi aydınlatacak kadar neşeli –ve öteki kızlara meydan okuduğunu haber verecek kadar yüksek– bir sesle gülüyor. Ardından, “Yahudi değilim,” diyor. “Adım...”

“Hayır!..” Parmağımı, birazdan öpeceğim biçimli dudaklarına götürerek devam etmesine engel oluyorum. Şaşırıyor, ama hep yaptığı gibi karşı koymadan dinliyor beni: “Kim olduğunuzu biliyorum. Tam yirmi yıl önce az ötedeki plajdan tek başınıza denize girmiştiniz. On dört yıl boyunca her yaz ağustosta buraya gelip sizi aradım ben.”

“Denize mi girdim?” Kız eliyle önce kendini, sonra evin bir uzantısına dönüşen kumsalı işaret ediyor. “Orada mı?”

Başımı sallayıp ona yaşamadığını düşündüğü geceyi anlatıyorum: “Gökyüzünde ay vardı. Vakit gece yarısından sonraydı ve çıplaktınız.”

“Yirmi yıl önce mi?” diyor kız, inanmayan ve bu nedenle

ip gibi incelen bir sesle.

Başımı tekrar sallıyorum. Kız, incitmekten korkar gibi yumuşak bir hareketle dudaklarını okşayan parmağımı uzaklaştırıyor. Sonra ağzını kulağıma yaklaştırarak, “Ama,” diyor. “Yirmi yıl önce sekiz yaşındaydım ben.” Ellerini iki yana açmış. “Ve yüzme de bilmiyordum.”

Bu neyi değiştirir? 1968’de; Kasım’daki o gecenin soğukunda, köpek havlamaları peşimize takıldığında, ağzıma o sivri uçlu kerpeteni soktuklarında, duvarlarını aşındırdığım, tavanı hayali yıldızlarla kaplı o hücrede –henüz bilmediği– adını fısıldarken hep onu düşünmüyor muydum? Yüreğim büyürken başımı sallıyordum. Yanılmış olamam; bekçim bile onu bulduğumu hissetti.

Kadehi yana bırakıyorum. Bana biraz zaman tanınmalı. Gülümsememin inandırıcılığımı yok ettiğini bilerek ciddi bir yüz takınıp devam ediyorum: “Acele etmeyin. Size beni tanıdığınızı, aramızda olağanüstü bir ilişki olduğunu kanıtlamama izin verin.”

Kızın dakikalardır müziğin ritmine uyarak sallanan bacağı birden hareketsiz kalıyor. Önce başını, sonra vücudunu benden yana döndürüp, tekrarlaya tekrarlaya beceri kazandığı belli olan bir hareketle gözlerini bir çift bıçak gibi gözlerime daldırıyor. “Bakın, eğer niyetiniz bir gecelik...”

“Hayır,” diyerek, sözlerinin arasına giriyorum. “Niyetim o değil.”

Omuzlarını dikleştiren tedirginlik sönerken, kız hakarete uğramış gibi uzun bir sessizliğin içine çekiliyor. Neden sonra havuz başındaki kızlardan biri gülünce, merakını açığa vurmaktan kaçınan bir sesle soruyor: “Söyley misiniz, kimsiniz siz?”

“Görevini hiç aksatmayan biri,” diye cevap veriyorum. “Yıllardır düzenli olarak içerim.”

Sözlerim onu güldürüyor; içten ve insanı rahatlatan bir

gölüş bu. Bu kez o, parmaklarını göğsüme uzatıp soruyor: “Peki, benden ne istiyorsunuz?”

Oluyor, gelecek. Göğsümde büyüyen basıncın dilimi katılaştırmasına aldırmadan heyecanla cevap veriyorum: “Anlatacağım hikâyeyi dinlemenizi.”

Kız, “Hikâyeye mi?” diyor. Aynı heyecanla başımı sallıyorum. “Nasıl bir hikâyeye bu?”

“Sonu, ortası ve başı olmayan, on dört yıldır her yaz anlattığım bir hikâyeye.”

Kız susuyor; dilimi çiğneyerek yumuşatmama yetecek kadar uzun bir süre sessiz kalıyor. Sonra parmağını hâlâ göğsüme batırdığını fark edince –acele etmeden– elini geriye çekiyor.

“Sadece hikâyeye anlatacaksınız, öyle mi?” Evet, öyle. Başımı sallıyorum. “Öteki kızlara da anlattınız mı bu hikâyeyi?” Yine başımı sallıyorum. “Peki, neden tekrar tekrar anlatıyorsunuz?”

“Çünkü hiçbiri hikâyenin sonunu bulmak için benimle birlikte gelmedi.”

“Yaa!” diyor kız. “Demek birlikte bir yolculuğa çıkacağız.”
“Evet.”

Sinirlenmiş gibi ayağa kalkıyor. Vazgeçecek mi? Gözlerine bakıyorum. Bakışlarını kaçırıyor. Beni bekleyen sözleri: “Söyle misiniz, sizinle geleceğimi nereden çıkardınız?”

Gelecek! Soru değil, soru kılığına bürünmüş bir itiraf bu. Durmamalıyım. Siz’li konuşmaktan vazgeçip kısık bir sesle mırıldanıyorum: “Çünkü çok güzelsin. Gece gibi gizemli ve büyüleyicisin. Çünkü bu hikâyeyi anlattığım ve anlatacağım en benzersiz kız, sensin.”

Sıradan bir filmin sıradan oyuncusunun sözlerine benzeyen betimlemeler ikna etmese de güldürüyor onu. Sonra, gülmekle yetinmeyeceğini hissettiğinde ne yapacağına karar verememiş gibi ellerini iki yana açıyor. “İnanın bana, rastladığım en garip sarhoş sizsiniz.”